

Uzkrājuma principa un valsts budžeta maksājumu administrēšanas procesu uzlabojumu ieviešanas atbalsta pakalpojumi

Ietekmes izvērtējums uz iekasēto valsts budžeta ieņēmumu apjomu pa maksājuma veidiem

26.09.2017.

Projekta mērķis

- ▶ Izvērtēt vienotā konta ieviešanas un saņemto nodokļu maksājumu attiecināšanas kārtības uz nodokļu saistībām ietekmi uz iekasēto nodokļu apjomu un tā sadalījumu pa nodokļu veidiem;
- ▶ Identificēt optimālu un sabalansētu risinājumu noteikto maksājumu attiecināšanas uz budžeta ieņēmumu veidiem uzstādījumu un mērķu sasniegšanai.

Izstrādātie un novērtētie modeļi

Projekta ietvaros tika izstrādāti četri modeļi un veikts to salīdzinājums ar esošo modeli (balstoties uz operāciju datiem) un savā starpā

1. Klasiskais FIFO

- Saistības tiek apmaksātas to ienākšanas secībā, nav prioritāšu:
  - Vienas dienas ietvaros saistību segšanas secību nosaka operāciju secība. Pazeminās aprēķināto nokavējuma naudu apjoms

2. VSAOI vienmēr prioritārs

- VSAOI saistības vienmēr tiek apmaksātas pirms visiem citiem nodokļiem:
  - VSAOI ieņēmumi būtiski palielinās, bet attiecīgi samazinās citu nodokļu ieņēmumi. Ilgtermiņā palielinās aprēķinātā nokavējuma nauda.

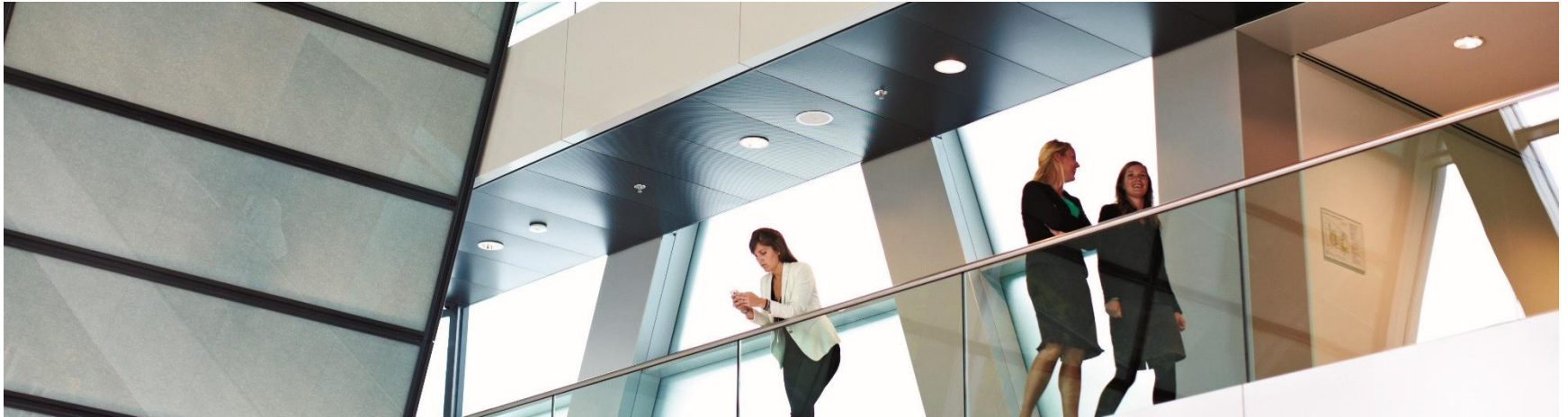
3. VSAOI prioritārs dienas ietvaros

- Pārējiem nodokļiem prioritātes operāciju secībā

4. Igaunijas modelis

- Visiem nodokļiem definēta prioritāte dienas ietvaros

Modeļos izmantotie prioritāšu mehānismi

1. VSAOI prioritārs

Dienas ietvaros prioritāte:

1. VSAOI
2. Pārējie nodokļi tiek apmaksāti operāciju secībā → Gadījuma faktors

2. Igaunijas modelis

Dienas ietvaros prioritātes:

1. VSAOI
2. IIN
3. Dabas resursu nodokļi
4. Izložu nodoklis
5. Azartspēļu nodoklis
6. Akcīzes nodokļi
7. Uzņēmumu ienākuma nodoklis
8. PVN
9. Citi

Metodoloģija

1

Tiek izmantoti **vēsturiski operāciju** dati par 2015. gadu, kā arī **saldo dati** uz 2015. gada 1. janvāri.

2

Ņemot vērā, ka virkne no šobrīd esošām operācijām, nākotnē ieviešot uzkrājuma principu maksājumu attiecināšanai uz budžeta ieņēmumu veidiem, nebūs aktuālas/nēeksistēs, piedaloties VID, RTU, EY un Exigen Services pārstāvjiem, tika **veikta katra modelēšanā izmantotajā datu kopā esošā operāciju veida interpretēšana**. Operāciju veidu interpretāciju saskaņoja VID pārstāvji.

3

Lai pārbaudītu un nepieciešamības gadījumā koriģētu operāciju veidu interpretāciju, tika **veikta FIFO algoritma modelēšana, izmantojot izlases veidā izvēlētu NM datus par 2015. gadu**, izmantojot VID Datu noliktavas datus un VID sagatavotus pārskatus par izvēlētajiem NM.

4

Algoritma modelēšanas rezultātā iegūtā **saldo summa tiek sadalīta relatīvi**, ņemot vērā reālo 2016. gada janvāra saldo sadalījumu pa maksājuma veidiem.

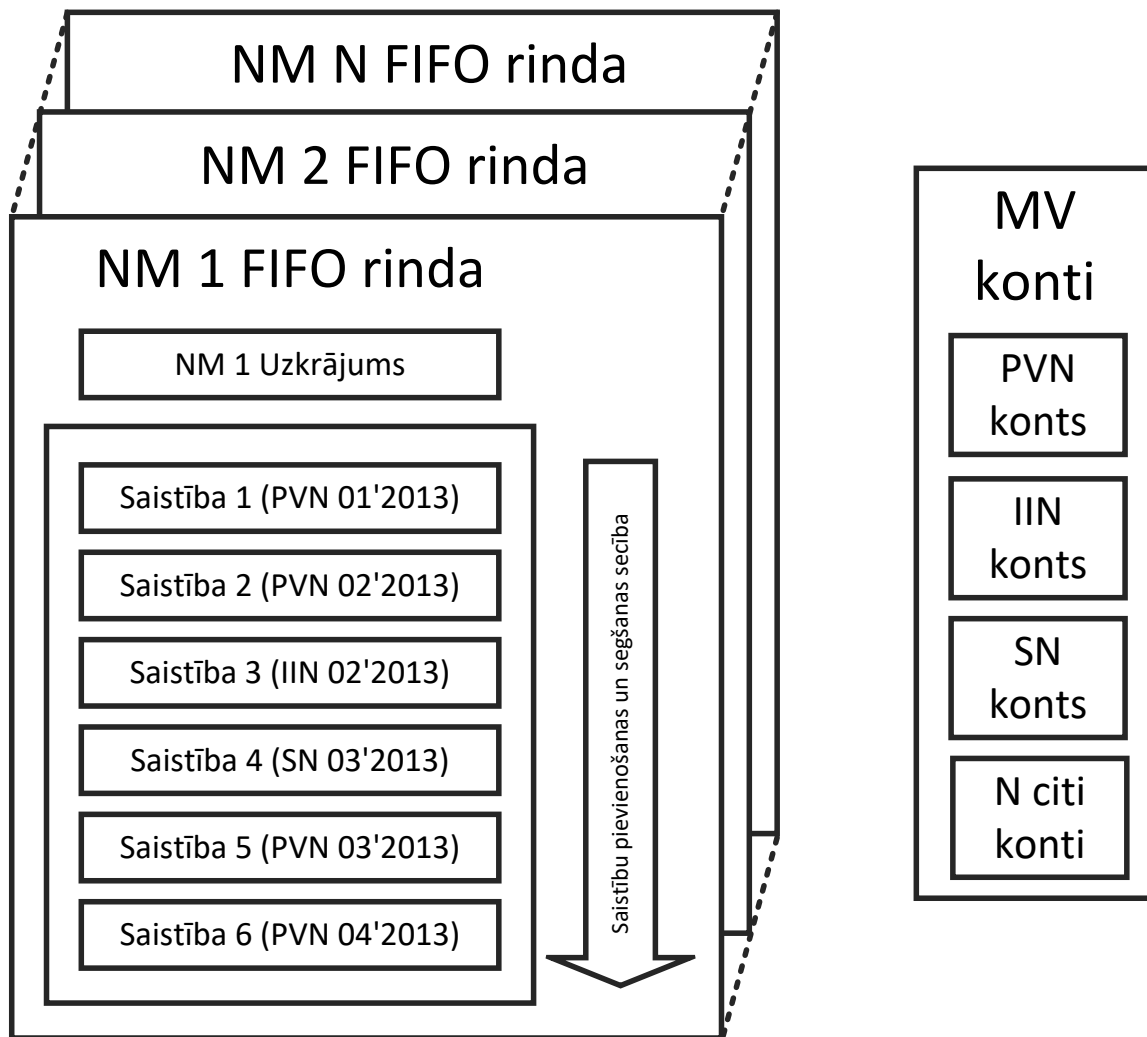
5

Sākotnējam novērtējumam tika izmantots **vienkāršots nokavējuma naudas aprēķina modelis**, jo pilna nokavējuma naudas aprēķina modeļa realizēšana uzkrājuma principa ietvaros ir sarežģīta un grūti pārbaudāma ar projekta ietvaros pieejamajiem datiem.

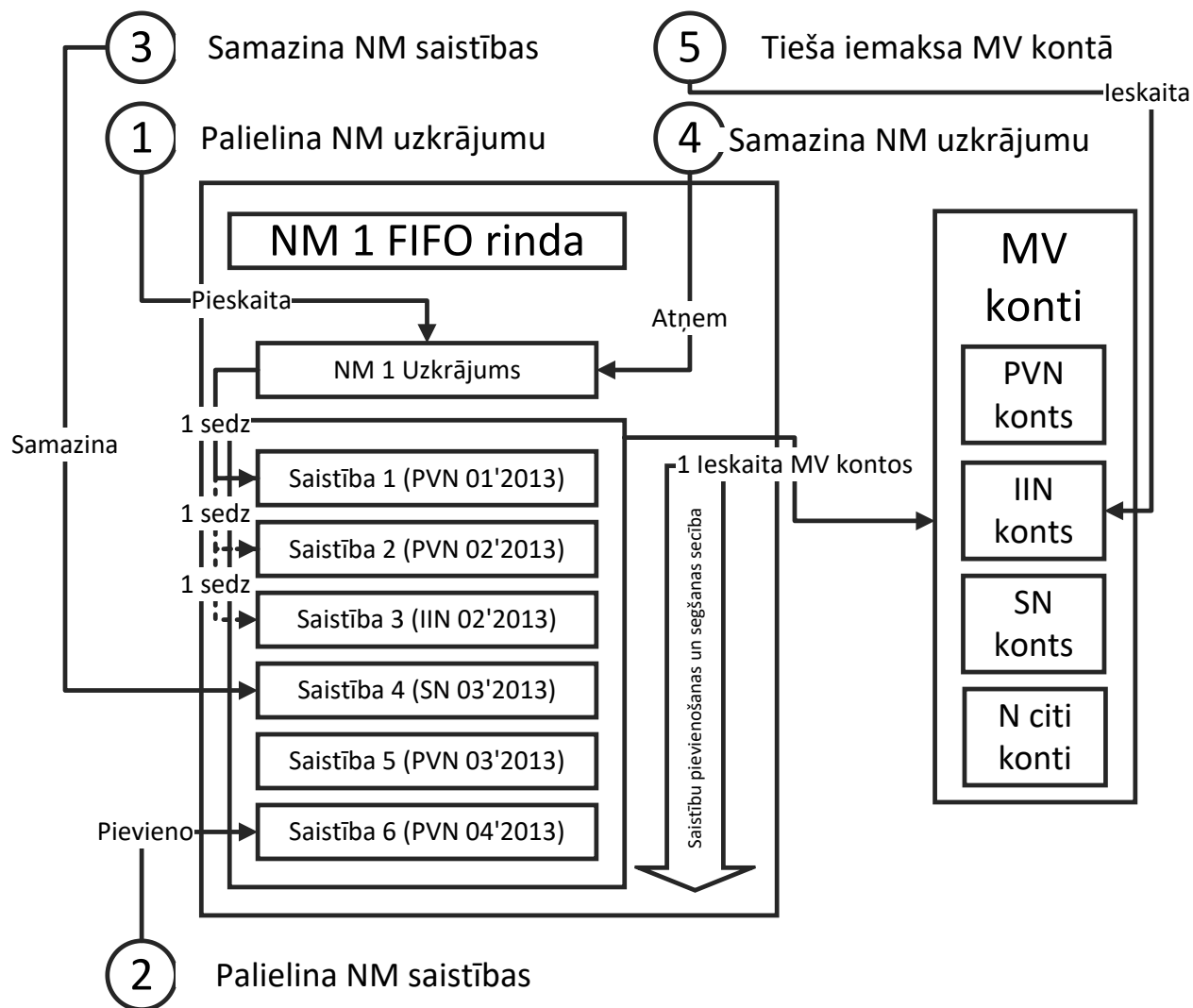
6

Algoritma modelēšanas rezultātā iegūtās **ieņēmumu summas pa maksājuma veidiem tiek salīdzinātas ar Operāciju datu kopsavilkumu**, kā arī ar **saldo datiem** uz 2016. gada 1. janvāri.

Bāzes (FIFO) modeļa realizācija

Vēsturisko operāciju interpretācija

Galveno rezultātu kopsavilkums (1/4)

Klasiskais FIFO

- Saistības tiek segtas to rašanās secībā, nepiemērojot prioritātes konkrētiem nodokļu veidiem.
- Saistību ar vienādu iestāšanās datumu segšanas secību nosaka operāciju secība.

Rezultāts:

- samazinās aprēķinātās nokavējuma naudas apjoms, kas skaidrojams ar to, ka vispirms tiek segtas saistības ar vecāko iestāšanās datumu, kā rezultātā šīm saistībām netiek rēķināta nokavējuma nauda;
- pieaug ieņēmumi no IIN (par 0,802%) un UIN (par 0,553%);
- samazinās ieņēmumi no VSAOI (par 0,381%) un PVN (par 0,232%).

Galveno rezultātu kopsavilkums (2/4)

VSAOI vienmēr prioritārs

- VSAOI saistības vienmēr tiek segtas pirms visu citu nodokļu veidu saistībām.

Rezultāts:

- VSAOI ieņēmumi palielinās (par 0,643% salīdzinājumā ar spēkā esošo modeli);
- ilgtermiņā palielinās aprēķinātā nokavējuma nauda par neprioritārajiem nodokļu veidiem;
- PVN ieņēmumi salīdzinājumā ar spēkā esošo modeli samazinās par 0,758%, PVN ieņēmumi ir zemāki arī salīdzinājumā ar klasisko FIFO algoritmu;
- IIN un UIN ieņēmumi salīdzinājumā ar klasisko FIFO algoritmu samazinās, taču tie pieaug salīdzinājumā ar spēkā esošo modeli (par attiecīgi 0,032 un 0,296%).

Galveno rezultātu kopsavilkums (3/4)

VSAOI prioritārs dienas ietvaros

- VSAOI saistības tiek segtas prioritāri vienas dienas ietvaros.
- Citiem nodokļu veidiem saistību segšanas secību nosaka operāciju secība.

Rezultāts:

- VSAOI ieņēmumi pieaug salīdzinājumā ar klasisko FIFO algoritmu (+0.019%), taču ne tik strauji kā modelī, kad VSAOI ir vienmēr prioritārs;
- VSAOI ieņēmumi ir zemāki salīdzinājumā ar spēkā esošo modeli (-0.362%);
- pastāv risks, ka ilgtermiņā ievērojami palielinās kopējais aprēķinātais nokavējuma naudas apjoms par neprioritāro nodokļu veidu saistību kavētu apmaksu.

Galveno rezultātu kopsavilkums (4/4)

Igaunijas modelis

- Saistībām, kas iestājušās vienā datumā, dienas ietvaros tiek piemērota saistību segšanas secība atbilstoši Igaunijā ieviestajam FIFO algoritma modelim, to pielāgojot Latvijas nodokļu sistēmai.

Rezultāts:

- salīdzinājumā ar spēkā esošo modeli pieaug IIN un UIN ieņēmumi (par 0.782 un 0.537%), taču VSAOI un PVN ieņēmumi samazinās (-0.365 un -0.250%);
- salīdzinājumā ar klasisko FIFO algoritmu pieaug UIN un VSAOI ieņēmumi (par 0.024 un 0.016%);
- projekta sanāksmju rezultātā tika secināts, ka Latvijas nodokļu sistēmai pielāgots Igaunijas modeļa piemērs ir praktiskai īstenošanai vispiemērotākais FIFO algoritma scenārijs.

Nodokļu ieņēmumu izmaiņas attiecībā pret esošo modeli (%)

MV kods	Nosaukums	VSAOI modelis	Igaunijas modelis
1100	Iedzīvotāju ienākumu nodoklis (2)	0.782	0.799
1210	Uzņēmumu ienākuma nodoklis (7)	0.537	0.577
2200	VSAOI (1)	-0.362	-0.365
5110	PVN (8)	-0.238	-0.250
5219	Akcīzes nodoklis pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (6.1)	0.032	0.038
5241	Akcīzes nodoklis cigaretēm (6.2)	0.088	0.088
5671	Akcīzes nodoklis svīnu nesaturošam benzīnam (6.3)	-0.507	0.001
5672	Akcīzes nodoklis dīzeļdegvielai (6.4)	0.217	0.030

Parāda apjoma izmaiņas Igaunijas modelim attiecībā pret esošo modeli

MV kods	Nosaukums	Igaunijas modelis (%)	Igaunijas modelis (absolūtā starpība)
1100	Iedzīvotāju ienākumu nodoklis (2)	-4.120	-10 801 603
1210	Uzņēmumu ienākuma nodoklis (7)	-4.145	-2 419 903
2200	VSAOI (1)	7.580	8 595 438
5110	PVN (8)	0.842	4 719 679
5219	Akcīzes nodoklis pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem (6.1)	-2.435	39 754
5241	Akcīzes nodoklis cigaretēm (6.2)	-78.559	151 018
5671	Akcīzes nodoklis svīnu nesaturošam benzīnam (6.3)	-4.167	-734
5672	Akcīzes nodoklis dīzeļdegvielai (6.4)	-1.396	-89 128

Nodokļu ieņēmumu izmaiņu analīze Igaunijas modelī (1/2)

VSAOI ir prioritārs abos gadījumos un izmaiņas nav būtiskas (-0.003%).
Starpība ir izskaidrojama ar citu nodokļu prioritāšu secības maiņu, kas ietekmē saistību samazinājumus.

2200	VSAOI (1)	-0.362	-0.365
------	-----------	--------	--------

Iedzīvotāju ienākuma nodoklim ir augsta prioritāte un ieņēmumi ir pieauguši (+0.017%)

1100	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (2)	0.782	0.799
------	-----------------------------------	-------	-------

Uzņēmumu ienākuma nodoklim nav augsta prioritāte, tomēr tas ir pirms PVN – ieņēmumi pieaug (+0.04%)

1210	Uzņēmumu ienākuma nodoklis (7)	0.537	0.577
------	--------------------------------	-------	-------

Nodokļu ieņēmumu izmaiņu analīze Igaunijas modelī (2/2)

PVN ir zema prioritāte (pēc tā seko tikai 'citi' nodokļi un soda naudas) un ieņēmumi samazinās (-0.012%)

5110	PVN (8)	-0.238	-0.250
------	---------	--------	--------

Korelācija ir novērojama starp akcīzes nodokļiem 5671 un 5672 (benzīns un dīzeļdegviela)

Absolūtajos skaitļos ieņēmumi par akcīzes nodokli benzīnam palielinās aptuveni par to pašu summu, par kuru samazinās dīzeļdegvielai (~550 000€)

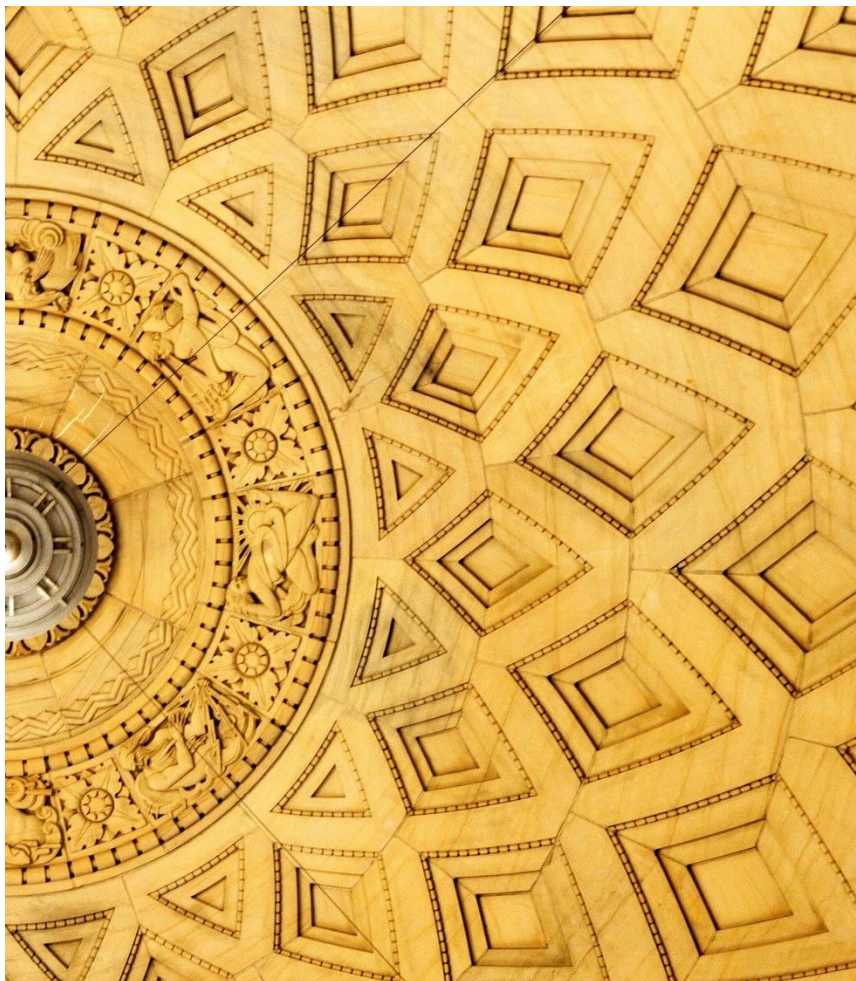
5671	Akcīzes nodoklis svīnu nesaturošam benzīnam (6.3)	-0.507	0.001
5672	Akcīzes nodoklis dīzeļdegvielai (6.4)	0.217	0.030

Modeļu atšķirību analīze

- Modeļa izvēle (prioritāšu ieviešana dienas ietvaros) ietekmē ieņēmumu sadalījumu gada griezumā, bet nozīmīgākajiem nodokļiem šīs izmaiņas ir nelielas - 0.05% robežās
  - Absolūtajos skaitļos lielākās izmaiņas ir ~555 000 akcīzes nodokļiem (benzīnam un dīzeļdegvielai).

- Iemaksātās nokavējuma naudas kopējais apjoms būtiski nemainās – ir samazinājums 3000€ (-0.02%)

Paldies par uzmanību!

